ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

డిజిటల్ యుగంలో తెలంగాణ గిరిజనుల కుటుంబ సంస్కారాల పునర్నిర్మాణం: సమకాలీన తెలుగు జానపద కథనాలు, గేయాలు మరియు సామాజిక మాధ్యమాల భాషా విశ్లేషణ

దేగావత్ సుశీల

తెలుగు విభాగం, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్

తెలంగాణ, భారత్- 500007

ఇమెయిల్: susheeladegavath@gmail.com

Article Received: 08/09/2026

Article Accepted: 27/10/2026

Published Online: 29/10/2026

DOI:10.53414/Sahithyatharangini.2026.3.4.104

సారాంశం

తెలంగాణ గిరిజన సమాజాల కుటుంబ సంస్కారాలు, జానపద గేయాలు, కథనాలు, ఆచారాలు తరతరాలుగా మౌఖిక సంప్రదాయాల ద్వారా కొనసాగుతున్నాయి. జననం, నామకరణం, యౌవనదశ, వివాహం, మాతృత్వం, మరణం, పితృస్మరణ వంటి జీవనచక్ర సందర్భాలు కుటుంబ బంధాలు, సామూహిక బాధ్యతలు, ప్రకృతితో సంబంధం, సమాజపు స్మృతిని వ్యక్తం చేస్తాయి. డిజిటల్ యుగంలో మొబైల్ ఫోన్లు, వాట్సాప్, యూట్యూబ్, ఫేస్‌బుక్, చిన్న వీడియో వేదికలు, డిజిటల్ ఆర్కైవ్‌లు ఈ సంప్రదాయాల ప్రసారం, ప్రదర్శన, భాషా రూపాలపై ప్రభావం చూపుతున్నాయి. ఈ వ్యాసం తెలంగాణ గిరిజనుల కుటుంబ సంస్కారాలపై ఉన్న పరిశోధనలను, జానపద సాహిత్య అధ్యయనాలను, డిజిటల్ మీడియా-సంస్కృతి సంబంధిత రచనలను సమీక్షించి, తెలుగు జానపద కథనాలు మరియు సామాజిక మాధ్యమాల భాషా విశ్లేషణకు సాధ్యమైన పరిశోధనా చట్రాన్ని ప్రతిపాదిస్తుంది. ఇది కొత్త క్షేత్రసర్వే ఫలితాలను ప్రకటించే వ్యాసం కాదు; ప్రచురిత సాహిత్యం ఆధారంగా పరిశోధనా సమస్యలు, భావనాత్మక దృక్కోణాలు, పద్ధతులు, నైతిక అంశాలను సమన్వయపరచే సమీక్ష. ఇప్పటికే తెలంగాణ జానపద కళల మార్పు, బంజారా మౌఖిక సాహిత్యం, గిరిజన మహిళల డిజిటల్ వినియోగం, మహిళల ఆరోగ్యంలో ముడిపడిన సాంస్కృతిక ఆచారాలపై అధ్యయనాలు వెలువడినందున, కేవలం "డిజిటల్ ప్రభావం" అనే విస్తృత అంశం కొత్తదనానికి సరిపోదు. కుటుంబ సంస్కారాల పదజాలం, తరాల మధ్య భాషా మార్పు, గేయాల డిజిటల్

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

పునర్‌సందర్శీకరణ, అనుమతి-ఆధారిత డిజిటల్ భద్రపరచడం వంటి అంశాలను కలిపి పరిశీలించడం ఈ వ్యాసం ప్రతిపాదించే ప్రత్యేక దిశ. గిరిజన సమాజాలను ఏకరూప సమూహంగా చూడకుండా, ప్రతి సమాజపు భాష, చరిత్ర, ఆచార వైవిధ్యాన్ని గౌరవించే పరిశోధన అవసరమని వ్యాసం వాదిస్తుంది.

కీలక పదాలు: తెలంగాణ గిరిజనులు; కుటుంబ సంస్కారాలు; తెలుగు జానపద సాహిత్యం; మౌఖిక సంప్రదాయం; సామాజిక మాధ్యమాలు; భాషా మార్పు; డిజిటల్ భద్రపరచడం; సాంస్కృతిక గుర్తింపు.

పరిచయం మరియు నేపథ్యం

గిరిజన సమాజాల సాంస్కృతిక జీవితం పుస్తకాల్లో నమోదైన సాహిత్యంలో మాత్రమే పరిమితం కాదు. పాట, కథ, సామెత, ఆచార వాక్యం, ఆశీర్వచనం, శోకగీతం, వివాహ గేయం, పండుగ ప్రదర్శన, కుటుంబ పెద్దల జ్ఞాపకాలు వంటి రూపాల్లో సమాజ జ్ఞానం తరతరాలకు సంక్రమిస్తుంది. ఈ మౌఖిక రూపాలు వినోదానికి మాత్రమే కాకుండా చరిత్రను గుర్తుంచుకోవడం, బంధుత్వాన్ని నిర్వచించడం, జీవన నియమాలను బోధించడం, ప్రకృతి-ప్రదేశాలతో అనుబంధాన్ని నిలుపుకోవడం వంటి పనులు చేస్తాయి. కుటుంబ సంస్కారాలు వ్యక్తి జీవితంలోని మార్పులను సామూహికంగా గుర్తించే సందర్భాలు. వాటిలో పలికే పదాలు, పాడే గేయాలు, ఉపయోగించే రూపకాలు, బంధుత్వ సంబోధనలు సమాజపు విలువలను భాషా రూపంలో నిలుపుతాయి. తెలంగాణలో గోండు, కోయ, కొలం, చెంచు, లంబాడీ/బంజారా తదితర సమాజాలకు ప్రత్యేకమైన చరిత్రలు, భాషా సంప్రదాయాలు, ప్రాంతీయ ఆచారాలు ఉన్నాయి. వీటిని ఒకే "గిరిజన సంస్కృతి" గా సరళీకరించడం పరిశోధనాత్మకంగా తగదు. ఒకే సమాజంలోనూ ప్రాంతం, మతాచరణ, వలస అనుభవం, విద్య, వృత్తి, తరాల మధ్య తేడాల వల్ల ఆచారాల్లో వైవిధ్యం ఉండవచ్చు. అందువల్ల ఈ వ్యాసం ఒకే సంప్రదాయం అన్ని సమాజాలకు వర్తిస్తుందని భావించకుండా, సమాజ-నిర్దిష్టమైన పరిశీలనను ప్రాధాన్యంగా తీసుకుంటుంది.

డిజిటల్ సాంకేతికతలు మౌఖిక సంస్కృతికి కొత్త ప్రసార మార్గాలను అందిస్తున్నాయి. కుటుంబం లేదా గ్రామ సమూహంలోనే వినిపించే గేయం ఇప్పుడు ఫోన్‌లో రికార్డు చేయబడి బంధువుల గుంపులకు పంపబడవచ్చు; పండుగ వీడియోలు గ్రామ సరిహద్దులు దాటి ప్రవాస కుటుంబాలకు చేరవచ్చు; యువత పాత గేయాలను కొత్త సంగీతం, శీర్షికలు, ఎమోజీలు, హ్యాష్‌ట్యాగ్‌లతో పునరావిష్కరించవచ్చు. అదే

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

సమయంలో సందర్భం కోల్పోవడం, తప్పు శీర్షికలలో ప్రచారం, అనుమతి లేకుండా పవిత్ర గేయాల పంపిణీ, వ్యక్తిగత కుటుంబ సంఘటనల బహిరంగీకరణ, భాషా సరళీకరణ, వాణిజ్య వినియోగం వంటి ప్రమాదాలు కూడా ఉన్నాయి.

అందువల్ల ప్రధాన ప్రశ్న "డిజిటల్ మీడియా సంప్రదాయాలను కాపాడుతుందా లేదా నాశనం చేస్తుందా?" అనే ద్వంద్వ ప్రశ్న కాదు. దాని బదులు, ఏ సంప్రదాయం ఎవరి చేతుల్లో, ఏ సందర్భంలో, ఏ భాషలో, ఏ ప్రేక్షకుల కోసం తిరిగి చెప్పబడుతోంది? కుటుంబ పెద్దలు, మహిళలు, యువత, జానపద కళాకారులు, ప్రవాస కుటుంబాలు ఈ మార్పులో ఎలా భాగస్వాములు అవుతున్నారు? డిజిటల్ రూపంలోకి మారినప్పుడు గేయాల పదజాలం, ఉచ్చారణ, అర్థం, సామూహిక హక్కులు ఎలా మారుతున్నాయి? అనే ప్రశ్నలు ముఖ్యం.

అధ్యయన లక్ష్యాలు మరియు పరిశోధనా ప్రశ్నలు

ఈ సమీక్షకు ఐదు ప్రధాన లక్ష్యాలు ఉన్నాయి. మొదటిది, తెలంగాణ గిరిజనుల కుటుంబ సంస్కారాలు మరియు మౌఖిక సంప్రదాయాలపై అందుబాటులో ఉన్న పరిశోధనల ప్రధాన దిశలను గుర్తించడం. రెండవది, సమకాలీన తెలుగు జానపద కథనాలు, గేయాలు, డిజిటల్ పోస్టులు, వీడియోలలో భాషా మార్పును అధ్యయనం చేయడానికి ఉపయోగపడే భావనలను సమన్వయపరచడం. మూడవది, డిజిటల్ వేదికలు సంప్రదాయాల ప్రసారం, పునర్‌సందర్భీకరణ, వాణిజ్యీకరణ, సాంస్కృతిక గుర్తింపుపై చూపే అవకాశాలు మరియు పరిమితులను పరిశీలించడం. నాలుగవది, కుటుంబ-సంస్కార పదజాలం, తరాల మధ్య భాషా మార్పు, డిజిటల్ వ్యాఖ్యానాలు, అనుమతి మరియు సమాజ హక్కుల అంశాలను గుర్తించడం. ఐదవది, భవిష్యత్తు క్షేత్ర పరిశోధనకు నైతికంగా బాధ్యతాయుతమైన పద్ధతిని సూచించడం. ఈ లక్ష్యాల నుంచి కింది ప్రశ్నలు ఉత్పన్నమవుతాయి: (1) కుటుంబ సంస్కారాలకు సంబంధించిన జానపద గేయాలు, కథనాలు ఏ విలువలు, బంధుత్వ భావనలు, సామూహిక జ్ఞాపకాలను భాషలో నిలుపుతున్నాయి? (2) డిజిటల్ మాధ్యమాల్లోకి మారినప్పుడు పదజాలం, సంబోధనలు, గేయాల పల్లవులు, కథన క్రమం, భాషా మిశ్రమం ఎలా మారుతున్నాయి? (3) వయస్సు, లింగం, విద్య, వలస, స్మార్ట్‌ఫోన్ వినియోగం వంటి అంశాలు సంప్రదాయాల ప్రసారంలో ఏ పాత్ర పోషిస్తున్నాయి? (4) ఆచారాల డిజిటల్ ప్రచారం వల్ల సాంస్కృతిక గౌరవం, స్వీయప్రతినిధ్యం పెరుగుతున్నాయా, లేక సందర్భం కోల్పోవడం, స్టీరియోటైపులు, వాణిజ్యీకరణ వంటి సమస్యలు పెరుగుతున్నాయా? (5) పరిశోధకులు, కళాకారులు, సమాజ సభ్యులు కలిసి డిజిటల్ వారసత్వాన్ని ఎలా సంరక్షించాలి?

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

సమీక్షా పద్ధతి

ఈ వ్యాసం కథనాత్మక సాహిత్య సమీక్ష (narrative literature review) రూపంలో రూపొందించబడింది. అందుబాటులో ఉన్న పరిశోధనా వ్యాసాలు, పీర్-రివ్యూడ్ పత్రికల వ్యాసాలు, మౌఖిక సాహిత్య అధ్యయనాలు, డిజిటల్ మీడియా-గిరిజన సమాజాలపై ప్రచురిత రచనలు పరిశీలనకు తీసుకోబడ్డాయి. ముఖ్యంగా తెలంగాణ జానపద కళల మార్పు, బంజారా మౌఖిక సాహిత్యం, కోయ మహిళల సామాజిక మాధ్యమ వినియోగం, కుటుంబ సంస్కారాలతో సంబంధమున్న సాంస్కృతిక ఆచారాలు, ప్రదర్శనాత్మక కథనాల సాంకేతిక మార్పులు వంటి అంశాలకు సంబంధించిన రచనలు ఉపయోగించబడ్డాయి. ఈ సమీక్ష సంపూర్ణమైన వ్యవస్థబద్ధ సమీక్ష (systematic review) కాదు. అన్ని డేటాబేస్‌లలోని ప్రతి వ్యాసం, ప్రతి విశ్వవిద్యాలయ థీసిస్‌ను పరిశీలించామని చెప్పలేం. శోధనలో లభించిన మరియు పరిశోధనా ప్రశ్నలకు సంబంధమున్న మూలాలను ఆధారంగా తీసుకుని, వాటి నుంచి భావనాత్మక దిశలను వెలికితీశాం. కాబట్టి ఇక్కడి పరిశోధనా ఖాళీలను తుది నిర్ధారణలుగా కాకుండా, మరింత విస్తృతమైన Shodhganga, Google Scholar, విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయాలు, తెలుగు పత్రికల సూచికల పరిశీలనతో ధృవీకరించాల్సిన ప్రాథమిక నిర్ధారణలుగా చూడాలి. ఈ వ్యాసంలో కొత్తగా ఇంటర్వ్యూలు నిర్వహించలేదు; సామాజిక మాధ్యమాల నుంచి స్వతంత్రంగా డేటా సేకరించలేదు. అందువల్ల గిరిజన కుటుంబాల్లో ఏ ఆచారం ఎంత మేర తగ్గిందో, ఏ వేదిక ఎక్కువగా వాడుతున్నారో వంటి పరిమాణాత్మక వాదనలు చేయడం లేదు. ప్రచురిత సాహిత్యం చూపించే అంశాలను సమీక్షించి, భవిష్యత్ పరిశోధనకు నమూనా విశ్లేషణా చట్రాన్ని ప్రతిపాదించడమే ఈ వ్యాసం లక్ష్యం.

మౌఖిక సంప్రదాయం, కుటుంబ సంస్కారాలు మరియు సామూహిక జ్ఞాపకం

మౌఖిక సాహిత్యం అనేది స్థిరమైన పాఠ్యరూపం మాత్రమే కాదు; చెప్పేవారు, వినేవారు, సందర్భం, శరీర భాష, సంగీతం, స్థలం, సామూహిక స్పందనలతో కూడిన జీవంతమైన ప్రక్రియ. ఒక వివాహ గేయం దాని పదాలతో పాటు ఎవరు పాడుతున్నారు, ఎప్పుడు పాడుతున్నారు, ఎవరు ప్రతిస్పందిస్తున్నారు, ఏ బంధుత్వాన్ని గుర్తిస్తున్నారు అనే అంశాల వల్ల అర్థాన్ని పొందుతుంది. అలాగే శోకగీతం కుటుంబ దుఃఖాన్ని మాత్రమే కాకుండా, మరణించిన వ్యక్తి సామాజిక పాత్రను, బంధుత్వ నెట్‌వర్క్‌ను, సమూహపు స్మృతిని కూడా వ్యక్తం చేయవచ్చు. కుటుంబ సంస్కారాలను భాషా అధ్యయనానికి అనుసంధానించినప్పుడు మూడు స్థాయిలను గమనించవచ్చు. మొదటిది, పదజాల స్థాయి: బంధుత్వ పదాలు, ఆచార వస్తువుల పేర్లు, ఆహారం, ప్రకృతి, దేవతలు, పూర్వీకులు, వయస్సు, గౌరవం సూచించే

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

పదాలు. రెండవది, వాక్యనిర్మాణం మరియు శైలి స్థాయి: ఆశీర్వాద వాక్యాలు, ఆజ్ఞలు, ప్రార్థనలు, పునరుక్తులు, పల్లవులు, ప్రశ్నోత్తర రూపాలు. మూడవది, ప్రాగ్మాటిక్ స్థాయి: ఏ సందర్భంలో ఏ పదం పలకాలి, ఎవరిని ఎలా సంబోధించాలి, ఏ అంశం బహిరంగంగా చెప్పవచ్చు, ఏది కుటుంబం లేదా ఆచార వర్గానికి మాత్రమే పరిమితం కావాలి అనే సామాజిక నియమాలు. మౌఖిక రూపాలు తరతరాలుగా మారుతూనే ఉంటాయి. మార్పు అనేది తప్పనిసరిగా సంప్రదాయ నాశనం కాదు. ఒక గేయం కొత్త పదాలను స్వీకరించవచ్చు; పాత పల్లవి కొత్త సందర్భంలో పాడబడవచ్చు; కుటుంబం వలస వెళ్లిన తర్వాత గ్రామంలోని ఆచారం ఫోన్ ద్వారా నిర్వహించబడవచ్చు. ఇలాంటి మార్పులు సంప్రదాయాన్ని కొనసాగించడానికి మార్గమవుతాయి. అయితే మార్పు జరిగినప్పుడు ఎవరి స్వరం ప్రాధాన్యం పొందింది, ఎవరి జ్ఞానం లొలగిపోయింది, ఏ పదం అర్థం కోల్పోయింది అనే ప్రశ్నలు కూడా అవసరం.

బంజారా సమాజపు మౌఖిక సాహిత్యంపై Veeru (2024) చేసిన రచన గేయాలు, కథలు, సామెతలు, మంత్రోచ్ఛారణల వంటి రూపాలు సామూహిక గుర్తింపు, విలువలు, జీవన విధానంలో సంబంధం కలిగి ఉన్నాయని చర్చిస్తుంది. ఈ అధ్యయనం మౌఖిక వారసత్వం మరియు ఆధునికీకరణ మధ్య సంబంధాన్ని ముందుకు తెస్తుంది. ప్రస్తుత వ్యాసానికి మరింత ప్రత్యేకమైన ప్రశ్న, ఆ సంప్రదాయాల డిజిటల్ రూపాల్లో కుటుంబ సంస్కారాలకు సంబంధించిన పదజాలం, సంబోధనలు, ఆచార సందర్భాలు ఎలా ప్రతినిధ్యం పొందుతున్నాయి అనేదే.

తెలంగాణలో జానపద సంప్రదాయాల మార్పుపై ఉన్న పరిశోధనలు

తెలంగాణ జానపద సంప్రదాయాలు స్థిరంగా ఉండే అవశేషాలు కావని, అవి రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంకేతిక సందర్భాలనుబట్టి మారుతాయని ఇటీవలి పరిశోధనలు సూచిస్తున్నాయి. “Folk Traditions in Transition” అనే అధ్యయనం తెలంగాణ జానపద కళాకారులు, సాంస్కృతిక వారసత్వం, తరతరాల ప్రసారం, మారుతున్న ప్రదర్శన సందర్భాలను పరిశీలిస్తుంది (Bharthi & Vijaya Lakshmi, 2026). ఈ పరిశోధన మౌఖిక సంప్రదాయాలను సామాజిక స్మృతి, గుర్తింపు, సాంస్కృతిక నిరంతరత్వంలో అనుసంధానిస్తుంది. కుటుంబ సంస్కార గేయాలను కూడా కేవలం పాఠ్యాలుగా కాకుండా, ప్రదర్శన మరియు ప్రసార సందర్భాలతో కూడిన సంప్రదాయాలుగా చూడాల్సిన అవసరాన్ని ఇది గుర్తు చేస్తుంది. తెలంగాణ జానపద గేయాలు డిజిటల్ వేదికలకు చేరినప్పుడు వాటి రాజకీయ, సాంస్కృతిక అర్థాలు కూడా మారవచ్చు.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

Chiranjeevi మరియు Sharma (2026) తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో జానపద గేయాలు, సాంస్కృతిక స్మృతి, రాజకీయ చైతన్యం, మొబైల్ మీడియా మరియు యూట్యూబ్ వంటి డిజిటల్ మార్గాల మధ్య సంబంధాన్ని పరిశీలించారు. ఈ అధ్యయనం కుటుంబ సంస్కారాలపై నేరుగా కేంద్రీకృతం కాకపోయినా, గేయాలు ఒక సందర్భం నుంచి మరొక సందర్భానికి మారినప్పుడు వాటి అర్థం, ప్రేక్షక వర్గం, ప్రసార వేగం ఎలా మారుతాయో అర్థం చేసుకోవడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

Vemireddy మరియు Mallam (2025) తెలంగాణ "ధూంధాం" సాంస్కృతిక ప్రదర్శనల్లో పాటల వాణిజ్యీకరణ, కళాకారుల శ్రమ, ప్రతిఘటన, రాజకీయ వినియోగాన్ని చర్చించారు. ఇది డిజిటల్ ప్రసారంలో కనిపించే మరో సమస్యను గుర్తు చేస్తుంది: ఒక పాట ఎక్కువ మందికి చేరడం మాత్రమే దాని సంరక్షణకు సమానం కాదు. పాట ఎవరి సొంతం? దాని వినియోగం ద్వారా ఆదాయం ఎవరికీ లభిస్తుంది? అసలు గాయకుడికి గుర్తింపు లభిస్తుందా? పాటను కొత్త సందర్భంలో ఉపయోగించినప్పుడు దాని అర్థం వక్రీకరించబడుతుందా? వంటి ప్రశ్నలు అవసరం.

Bose (2022) తెలంగాణలో జాంబవంతారు కథ ప్రదర్శనను పరిశీలిస్తూ కథ చెప్పే సాంకేతికతలు, ప్రేక్షకుల స్వీకరణ, సమాజపు స్థానిక మరియు విస్తృత రాజకీయ గుర్తింపుల మధ్య సంబంధాన్ని విశ్లేషించారు. ఈ అధ్యయనం ఒక కథను పునరావృతం చేయడం పాత విషయాన్ని యథాతథంగా చెప్పడం మాత్రమే కాదని; కథకుడు, ప్రేక్షకుడు, సాంకేతిక మాధ్యమం కలిసి కొత్త అర్థాన్ని నిర్మిస్తాయని సూచిస్తుంది. కుటుంబ సంస్కారాల డిజిటల్ గేయాల విశ్లేషణలో ఇదే సూత్రాన్ని ప్రయోగించవచ్చు.

కుటుంబ సంస్కారాలు, లింగం మరియు శరీర రాజకీయాలు

కుటుంబ సంస్కారాలు సామూహిక ఐక్యతను వ్యక్తం చేసే సందర్భాలే అయినప్పటికీ, అవి లింగం, వయస్సు, అధికారం, ఆరోగ్యం, విద్య వంటి అంశాలతో కూడి ఉంటాయి. జననం, యౌవనదశ, వివాహం, గర్భధారణ, ప్రసవానంతర కాలం, మరణం వంటి సందర్భాల్లో మహిళల అనుభవాలు ఆచార భాషలో ఎలా ప్రతినిధ్యం పొందుతున్నాయో అధ్యయనం చేయాలి. గేయాల్లో మహిళలు తమ అనుభవాన్ని స్వయంగా వ్యక్తం చేస్తున్నారా, లేక ఇతరులు వారి గురించి మాట్లాడుతున్నారా? ఆచార నియమాలు పాటించని మహిళలపై ఏ రకమైన సామాజిక వ్యాఖ్యలు వినిపిస్తున్నాయి? కొత్త తరాల మహిళలు సంప్రదాయ పదాలను అంగీకరిస్తున్నారా, పునర్వ్యాఖ్యానిస్తున్నారా, లేక తిరస్కరిస్తున్నారా? ఇవి భాషా విశ్లేషణకు ముఖ్యమైన ప్రశ్నలు.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

Gugulothu మరియు Korra (2025లో ఆన్‌లైన్ ప్రచురణ; 2024 వాల్యూమ్) తెలంగాణలో లంబాడీ, కోయ, గోండు, కొలం, చెంచు సమాజాల్లో రుతుస్రావం మరియు ప్రసవానంతర కాలంతో సంబంధం ఉన్న నిషేధాలు, నమ్మకాలు, మహిళల శ్రేయస్సుపై ప్రభావాలను పరిశీలించారు. ఈ పరిశోధన కుటుంబ సంస్కారాలను కేవలం "సాంస్కృతిక వారసత్వం"గా రొమాంటిక్‌గా చూడకూడదని గుర్తు చేస్తుంది. కొన్ని ఆచారాలు పరస్పర సహకారం, గుర్తింపు, సామూహిక సంరక్షణను బలపరచవచ్చు; మరికొన్ని మహిళల ఆరోగ్యం, విద్య, చలనం, ఆర్థిక అవకాశాలపై ప్రతికూల ప్రభావాలు చూపవచ్చు. అయితే ఈ ఫలితాలను అన్ని గిరిజన సమాజాలకు ఒకే విధంగా వర్తింపజేయరాదు; సమాజం, ప్రాంతం, ఆచారం, వ్యక్తిగత అనుభవం ఆధారంగా విశ్లేషణ అవసరం.

డిజిటల్ మాధ్యమాల్లో ఈ అంశాలు చర్చకు వచ్చినప్పుడు కొత్త అవకాశాలు ఏర్పడతాయి. ఆరోగ్య సమాచారాన్ని పంచుకోవడం, మహిళల అనుభవాలను వెలుగులోకి తేవడం, సంప్రదాయాలను ప్రశ్నించడం సాధ్యమవుతుంది. అదే సమయంలో వ్యక్తిగత ఆరోగ్య వివరాలు, కుటుంబ వివాదాలు, పవిత్ర ఆచారాల చిత్రాలు అనుమతి లేకుండా పంచబడే ప్రమాదం ఉంది. అందువల్ల భాషా విశ్లేషణలో కేవలం ఏ పదం ఉపయోగించబడిందో మాత్రమే కాకుండా, ఎవరు మాట్లాడుతున్నారు, ఎవరిని లక్ష్యంగా చేసుకున్నారు, ఎవరు వ్యాఖ్యానించే హక్కు కలిగి ఉన్నారు, ఎవరికి మౌనం విధించబడుతోంది అనే అధికార సంబంధాలను కూడా గమనించాలి.

డిజిటల్ మాధ్యమాలు: ప్రసారం, పునర్‌సందర్భీకరణ, భాషా మార్పు

డిజిటల్ వేదికలు జానపద గేయాల జీవితచక్రాన్ని మార్చుతున్నాయి. మొదట, రికార్డింగ్ ద్వారా తాత్కాలిక ప్రదర్శన మళ్లీ వినగలిగే వస్తువుగా మారుతుంది. రెండవది, కంటెంట్‌ను కత్తిరించడం, కలపడం, నేపథ్య సంగీతం జోడించడం, ఉపశీర్షికలు పెట్టడం ద్వారా కొత్త రూపం ఏర్పడుతుంది. మూడవది, షేర్ చేయడం, కామెంట్‌లు, లైక్‌లు, హ్యాష్‌ట్యాగ్‌ల ద్వారా పాటకు కొత్త ప్రేక్షకులు చేరతారు. నాలుగవది, కంటెంట్ వేదికల అల్గోరిథమ్‌లు కొన్ని రకాల పాటలు, దృశ్యాలు, భాషా రూపాలకు ఎక్కువ దృశ్యమానత ఇవ్వవచ్చు. ఐదవది, కుటుంబ సభ్యులు దూరప్రాంతాల్లో ఉన్నప్పటికీ సంస్కార సందర్భాల్లో డిజిటల్ సందేశాలు, వీడియో కాల్‌లు, రికార్డింగ్‌ల ద్వారా భాగస్వామ్యం కావచ్చు. ఈ ప్రక్రియలో భాషా మార్పు పలు స్థాయిల్లో కనిపించవచ్చు. స్థానిక పదాలకు తెలుగు లిపిలో ధ్వన్యనుకరణ ఇవ్వడం; గిరిజన భాషా పదాలను తెలుగు లేదా ఆంగ్ల పదాలతో మార్చడం; పొడవైన గేయాన్ని చిన్న వీడియోకు సరిపడేలా కుదించడం; పాటకు వివరణాత్మక శీర్షిక జోడించడం; పాత సంబోధనలను సాధారణ తెలుగు పదాలతో భర్తీ చేయడం;

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

ఆచార పదాలను ఎమోజిలు లేదా హ్యాష్‌ట్యాగ్‌లలో సూచించడం; వ్యాఖ్యల్లో భాషా మిశ్రమం కనిపించడం వంటి మార్పులను పరిశీలించవచ్చు. ఇవి ఇక్కడ నిర్ధారిత ఫలితాలుగా చెప్పబడటం లేదు; భవిష్యత్ పరిశోధనలో పరీక్షించాల్సిన విశ్లేషణాత్మక సూచికలు.

Achanta మరియు Ali (2026) గట్టుమల్ల హ్యామ్లెట్‌లో కోయ మహిళల సామాజిక మాధ్యమ వినియోగాన్ని పరిశీలించారు. వారి అధ్యయనం డిజిటల్ చేరువలో అవకాశాలు మరియు అడ్డంకులు రెండూ ఉన్నాయని, విద్య, ఆరోగ్య సమాచార వినియోగం వంటి అంశాలను సామాజిక మాధ్యమాలు ప్రభావితం చేయగలవని చూపిస్తుంది. ఈ పరిశోధన కుటుంబ సంస్కారాల డిజిటల్ ప్రతినిధ్యానికి సమానంగా చూడకూడదు; అయితే డిజిటల్ మీడియా వినియోగాన్ని "అందరికీ సమానంగా అందుబాటులో ఉన్నది"గా ఊహించకూడదనే పాఠాన్ని అందిస్తుంది. ఫోన్ యాజమాన్యం, ఇంటర్నెట్ కనెక్టివిటీ, డిజిటల్ అక్షరాస్యత, కుటుంబ నియంత్రణ, లింగ ఆధారిత పరిమితులు, స్థానిక భాషా కీబోర్డ్‌లు వంటి అంశాలు ఎవరు తమ సంప్రదాయాన్ని రికార్డు చేసి పంచగలరో నిర్ణయించవచ్చు. సామాజిక మాధ్యమాల్లో కనిపించే కంటెంట్‌ను సమాజపు సంపూర్ణ అభిప్రాయంగా పరిగణించడం ప్రమాదకరం. ఎక్కువగా పోస్టులు చేసే వ్యక్తులు సమాజంలోని అందరి తరపున మాట్లాడుతున్నారని అనుకోలేం. వేదికలో కనిపించే పాటలు ఆచార జీవితం మొత్తాన్ని ప్రతిబింబించకపోవచ్చు. పవిత్రమైన లేదా వ్యక్తిగతమైన ఆచారాలు బహిరంగంగా ప్రచురించబడకపోవచ్చు. అందువల్ల డిజిటల్ డేటాను కుటుంబ సభ్యుల మౌఖిక వివరణలు, సందర్భ పరిశీలన, ప్రచురిత సాహిత్యం, గేయాల అసలు ప్రదర్శనలతో జాగ్రత్తగా పోల్చాలి.

భాషా విశ్లేషణకు ప్రతిపాదిత చట్రం

A. పదజాలం మరియు బంధుత్వ సంబోధనలు: తల్లి, మేనమామ, అత్త, మామ, పెద్దలు, పూర్వీకులు, ఆచార బాధ్యతలు, బహుమతులు, ఆహారం, పవిత్ర స్థలాలు వంటి పదాల వినియోగం ఎలా మారుతోంది? స్థానిక భాషా పదాలకు తెలుగు అనువాదం ఇవ్వబడుతున్నదా? అనువాదం వల్ల అర్థభేదాలు వస్తున్నాయా?

B. గేయ నిర్మాణం: పల్లవి, చరణం, పునరుక్తి, ప్రశ్నోత్తర రూపం, ఆశీర్వాదం, హాస్యం, శోకం, వ్యంగ్యం వంటి శైలీ లక్షణాలు డిజిటల్ కుదింపులో నిలుస్తున్నాయా? వీడియోలో కేవలం ఆకర్షణీయమైన పల్లవి మాత్రమే ఉంచితే గేయం యొక్క అసలు సందర్భం లేదా సామాజిక అర్థం తగ్గుతుందా?

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

C. భాషా మిశ్రమం: తెలుగు, గిరిజన భాష, హిందీ, ఆంగ్లం లేదా ఇతర భాషల పదాలు ఏ సందర్భాల్లో కలుస్తున్నాయి? మిశ్రమ భాష యువత గుర్తింపును సూచిస్తుందా, లేక వేదిక ప్రేక్షకులకు అర్థమయ్యేలా చేయడానికి ఉపయోగించబడుతోందా? దీనిని "భాషా కలుషితం"గా కాకుండా సామాజిక పరిస్థితుల ఆధారంగా అర్థం చేసుకోవాలి.

D. సందర్భం మరియు ప్రేక్షకులు: కుటుంబ వేడుకలో పాడే గేయం, వేదికపై ప్రదర్శించే గేయం, యూట్యూబ్ వీడియో, వాట్సాప్‌లో పంపిన చిన్న క్లిప్ ఒకే అర్థాన్ని కలిగి ఉండవు. ప్రతి రూపంలో ఎవరు ప్రేక్షకులు, ఎవరు ప్రదర్శకులు, ఎవరు వ్యాఖ్యాతలు అన్నది నమోదు చేయాలి.

E. వ్యాఖ్యలు మరియు డిజిటల్ ప్రతిస్పందన: వ్యాఖ్యల్లో ప్రశంస, సరిదిద్దడం, అపహాస్యం, గుర్తింపు వాదనలు, భాషా వివాదాలు, ఆచారాలపై చర్చ ఎలా కనిపిస్తున్నాయి? వ్యాఖ్యల సంఖ్యను సమాజపు ఏకాభిప్రాయంగా చూడకూడదు; అవి వేదికలో పాల్గొన్న వ్యక్తుల స్పందనలుగా మాత్రమే పరిగణించాలి.

F. అధికారము మరియు ప్రతినిధ్యం: గేయాన్ని ఎవరు రికార్డు చేశారు? ఎవరు అప్‌లోడ్ చేశారు? శీర్షికను ఎవరు ఇచ్చారు? అసలు గాయకుడికి పేరు ఇచ్చారా? సమాజ సభ్యులు తమ కంటెంట్‌పై నిర్ణయాధికారం కలిగి ఉన్నారా? ఈ ప్రశ్నలు భాషా అధ్యయనాన్ని సాంస్కృతిక హక్కుల చర్చలో అనుసంధానిస్తాయి.

సమకాలీన సమస్యలు

A. డిజిటల్ విభజన: ఫోన్, డేటా, విద్యుత్, నెట్‌వర్క్, భాషా అక్షరాస్యతలో అసమానతల వల్ల అందరికీ సమాన అవకాశాలు ఉండవు. డిజిటల్ ఆర్కైవ్‌లో ఒక సమాజపు యువత రికార్డులు అధికంగా ఉండి, పెద్దలు లేదా మహిళల స్వరాలు తక్కువగా ఉండవచ్చు.

B. సందర్భం కోల్పోవడం: చిన్న వీడియోలు గేయాన్ని ఆకర్షణీయమైన భాగానికి పరిమితం చేయవచ్చు. ఆచారానికి సంబంధించిన కాలం, స్థలం, సంబంధాలు, అనుమతులు, పాట వెనుక కథ తొలగిపోవచ్చు. కాబట్టి వీడియోతో పాటు సందర్భ వివరణ, గాయకుడి పేరు (అనుమతితో), భాష, తేదీ, స్థలం వంటి మెటాడేటా అవసరం.

C. భాషా సరళీకరణ మరియు తప్పు ప్రతినిధ్యం: స్థానిక పదాల తప్పు లిప్యంతరీకరణ, తప్పు అనువాదం, తప్పు సమాజానికి ఆపాదించడం, అన్ని గిరిజన సమూహాలను ఒకేలా చూపించడం సాంస్కృతిక అపార్థాలకు దారి తీస్తాయి. భాషా నిపుణులు, స్థానిక పెద్దలు, కళాకారులు కలిసి పదాల అర్థం ధృవీకరించాలి.

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

D. లింగం, గోప్యత, భద్రత: కుటుంబ సంస్కారాల్లో మహిళలు, పిల్లలు, శోకంలో ఉన్న కుటుంబాలు కనిపించే వీడియోలను ప్రచురించడానికి ప్రత్యేక జాగ్రత్త అవసరం. ఆచారంలో పాల్గొనడం వీడియో ప్రచురణకు స్వయంచాలక అనుమతి కాదు. వ్యక్తులు తమ ముఖం, పేరు, స్వరం లేదా వ్యక్తిగత వివరాలు బహిరంగం కావాలా వద్దా నిర్ణయించగలగాలి.

E. తరాల మధ్య విభేదాలు: పెద్దలు సంప్రదాయ పాటలను నిర్దిష్ట సందర్భాల్లోనే పాడాలని భావించవచ్చు; యువత వాటిని వేదికలపై లేదా సోషల్ మీడియాలో పంచుకోవచ్చు. ఈ తేడాను సంప్రదాయం-ఆధునికత అనే సులభమైన విభజనలో కాకుండా, గౌరవం, స్వామిత్వం, గుర్తింపు, ఉపాధి, సమాజపు అంతర్గత చర్చలుగా చూడాలి.

F. డిజిటల్ ఆర్కైవ్‌ల స్థిరత్వం: వ్యక్తిగత ఫోన్ లేదా ఒకే వేదికలో నిల్వ చేసిన రికార్డులు అకౌంట్ మూసివేత, ఫైల్ నష్టం, ఫార్మాట్ మార్పు వల్ల కనుమరుగవచ్చు. సమాజ ఆధారిత నిల్వ, బ్యాకప్, అనుమతి నియమాలు, స్థానిక భాషా మెటాడేటా, ప్రాప్యత నియంత్రణ అవసరం.

G. అల్గోరిథమిక్ దృశ్యమానత: ఎక్కువ వీక్షణలు పొందే వినోదాత్మక కంటెంట్ కనిపించవచ్చు; నిశ్శబ్దమైన కుటుంబ గేయాలు లేదా పవిత్ర కథనాలు తక్కువగా కనిపించవచ్చు. కాబట్టి ఆన్‌లైన్‌లో కనిపించే కంటెంట్‌ను సంప్రదాయాల ప్రాచుర్యానికి నేరుగా సమానంగా చూడకూడదు.

<u>పరిశోధనలో కనిపించే ఖాళీలు మరియు భవిష్యత్ దిశలు</u>

ప్రాథమిక ఆన్‌లైన్ సాహిత్య పరిశీలనలో తెలంగాణ జానపద కళల మార్పు, బంజారా మౌఖిక సాహిత్యం, కోయ మహిళల డిజిటల్ వినియోగం, గిరిజన మహిళలపై సాంస్కృతిక ఆచారాల ప్రభావం, ప్రదర్శనాత్మక కథనాల మార్పు వంటి అంశాలపై సంబంధిత అధ్యయనాలు కనిపించాయి. అందువల్ల మొత్తం అంశం పూర్తిగా కొత్తదని ప్రకటించడం సరైంది కాదు. అయితే ఈ మూలాలన్నీ కలిపి చూస్తే, కుటుంబ సంస్కారాలకు సంబంధించిన నిర్దిష్ట గేయాల భాషా నిర్మాణాన్ని వాటి డిజిటల్ సంచరణతో సమన్వయపరచే పరిశోధనకు అవకాశం ఉందని భావించవచ్చు. మొదటి ఖాళీ, కుటుంబ సంస్కారాల పదజాలం మరియు బంధుత్వ సంబోధనల మార్పుపై దృష్టి పెట్టడం. రెండవది, అసలు ప్రదర్శన, కుటుంబ రికార్డింగ్, సోషల్ మీడియా క్లిప్ మధ్య పాఠ్య తేడాలను పోల్చడం. మూడవది, డిజిటల్ కంటెంట్‌ను రూపొందించే వ్యక్తుల పాత్ర, సమాజపు అనుమతి, కళాకారుల గుర్తింపు, ఆదాయ పంపిణీ వంటి అంశాలను భాషా అధ్యయనంలో చేర్చడం. నాలుగవది, వయస్సు మరియు లింగం ఆధారంగా సంప్రదాయాలపై

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

దృక్కోణ భేదాలను అర్థం చేసుకోవడం. ఐదవది, తెలుగు లిపిలో నమోదయ్యే స్థానిక పదాలు మరియు వాటి ఉచ్చారణ/అర్థ భేదాలను ఆవిష్కరించడం.

పరిశోధన రూపకల్పన మరియు నైతికత

ఈ అంశాన్ని తదుపరి దశలో క్షేత్ర పరిశోధనగా విస్తరించాలంటే, ముందుగా ఒక నిర్దిష్ట సమాజం మరియు ప్రాంతాన్ని ఎంచుకోవాలి. ఉదాహరణకు, కోయ, గోండు, కొలం లేదా లంబాడీ సమాజాల్లో ఒకదానిని కేంద్రంగా తీసుకుని, కుటుంబ సంస్కారాలు మరియు వాటితో సంబంధమున్న గేయాలను పరిశీలించవచ్చు. అన్ని సమాజాలను ఒకే అధ్యయనంలో చేర్చాలనుకుంటే, భాషా, చారిత్రక, ఆచార వైవిధ్యాలను పోల్చే స్పష్టమైన రూపకల్పన అవసరం. డేటాను మూడు మార్గాల్లో సేకరించవచ్చు: (1) ఇప్పటికే ప్రచురితమైన తెలుగు జానపద గేయాలు, కథలు, పరిశోధనా వ్యాసాలు; (2) సమాచార సమ్మతితో రికార్డు చేసే మౌఖిక వివరణలు మరియు పాటలు; (3) ప్రజలకు అందుబాటులో ఉన్న డిజిటల్ పోస్టులు, వీడియోలు, వాటి శీర్షికలు మరియు వ్యాఖ్యలు. ప్రతి రికార్డుకు తేదీ, స్థలం, భాష, సందర్భం, ప్రదర్శకుడు, రికార్డు చేసిన వ్యక్తి, అనుమతి స్థితి వంటి వివరాలు నమోదు చేయాలి. వ్యక్తిగత లేదా పవిత్రమైన కంటెంట్‌ను సాధారణ పరిశోధనా డేటాగా ఆటోమేటిక్‌గా పరిగణించరాదు.

విశ్లేషణలో ఇతివృత్త కోడింగ్, పదజాల పోలిక, కథన నిర్మాణ విశ్లేషణ, భాషా మిశ్రమం, సందర్భ-ప్రేక్షకుల పోలిక వంటి పద్ధతులను ఉపయోగించవచ్చు. డిజిటల్ క్లిప్‌కు చేసిన లిఖిత రూపాన్ని అసలు గాయకుడు లేదా స్థానిక భాషా పరిజ్ఞానం ఉన్న వ్యక్తిలో ధృవీకరించడం మంచిది. అనువాదం అవసరమైతే అసలు పదం, ధ్వన్యనుకరణ, పదశః అర్థం, సందర్భార్థం వేర్వేరుగా నమోదు చేయాలి. నైతికంగా, సమాచార సమ్మతి, పేరు బయటపెట్టాలా అనే ఎంపిక, రికార్డును వెనక్కి తీసుకునే హక్కు, సమాజం నిర్ణయించే ప్రాప్యత పరిమితులు, డేటా భద్రత, కాపీరైట్ మరియు సంప్రదాయ జ్ఞాన హక్కులు కీలకం. ఇంటర్నెట్‌లో ఉన్న వీడియోను చూడగలగడం వల్ల దానిని కత్తిరించి పునఃప్రచురించే హక్కు స్వయంగా లభించదు. సమాజ సభ్యులను కేవలం సమాచారదాతలుగా కాకుండా, వివరణ మరియు నిర్ణయాల్లో భాగస్వాములుగా చూడాలి.

చర్చ

ఈ సాహిత్య సమీక్ష డిజిటల్ మాధ్యమాలు సంప్రదాయాన్ని ఒకేసారి సంరక్షించగలవు, మార్చగలవు అనే విషయాన్ని సూచిస్తుంది. రికార్డింగ్, మళ్లీ వినగలగడం, వలస వెళ్లిన కుటుంబాలతో పంచుకోవడం, యువతకు పరిచయం చేయడం, తక్కువగా నమోదైన గేయాలకు వేదిక కల్పించడం వంటి

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)
సాహిత్య తరంగిణి
(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)
Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.
A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి. మరోవైపు సందర్భం కోల్పోవడం, వాణిజ్యీకరణ, తప్పు ప్రతినిధ్యం, భాషా సరళీకరణ, సమ్మతం లేని భాగస్వామ్యం, డిజిటల్ అసమానత వంటి సవాళ్లు ఉన్నాయి. ఈ రెండు వైపులనూ అర్థం చేసుకోవడానికి "పాతది మంచిది, కొత్తది చెడు" లేదా "డిజిటల్ సాంకేతికత అన్నింటినీ కాపాడుతుంది" అనే ముందస్తు నిర్ణయాలను నివారించాలి. సమాజ సభ్యులు తమ సంప్రదాయాలను పునఃపరిశీలించడానికి, మార్చడానికి, ఎంపిక చేసి పంచడానికి హక్కు కలిగి ఉన్నారు. కొన్ని ఆచారాలు కొనసాగాలని సమాజం కోరవచ్చు; మరికొన్నింటిని మార్చాలని మహిళలు లేదా యువత వాదించవచ్చు. పరిశోధకుడి పని ఒక వర్గాన్ని ఎంచుకోవడం కాదు; భిన్న స్వరాలను సందర్భంతో నమోదు చేసి, వాటి భాషా మరియు అధికార సంబంధాలను అర్థం చేసుకోవడం. తెలుగు జానపద సాహిత్య దృష్టిలో ఈ పరిశోధన యొక్క ప్రత్యేకత, డిజిటల్ కంటెంట్‌ను సాంకేతిక వినియోగ ఉదాహరణగా మాత్రమే కాకుండా, భాష, కుటుంబ జ్ఞాపకం, బంధుత్వం, గుర్తింపు, సమాజ హక్కులు కలిసే స్థలంగా చూడడంలో ఉంది. దీని ద్వారా జానపద సాహిత్య అధ్యయనం, భాషాశాస్త్రం, డిజిటల్ హ్యూమానిటీస్, లింగ అధ్యయనం, సాంస్కృతిక వారసత్వ అధ్యయనాల మధ్య సంభాషణ సాధ్యమవుతుంది.

ముగింపు

తెలంగాణ గిరిజనుల కుటుంబ సంస్కారాలు మరియు జానపద సంప్రదాయాలు జీవంతమైన సామూహిక జ్ఞాన వ్యవస్థలు. అవి గేయాలు, కథలు, సంబోధనలు, ఆచార పదాలు, సామూహిక ప్రదర్శనల ద్వారా బంధుత్వం, జ్ఞాపకం, విలువలు, గుర్తింపును వ్యక్తం చేస్తాయి. డిజిటల్ మాధ్యమాలు ఈ సంప్రదాయాలను కొత్త ప్రేక్షకులకు చేరవేయగలవు; అదే సమయంలో వాటి సందర్భం, భాష, స్వామిత్వం, గోప్యత, సామాజిక అర్థాలను మార్చగలవు. ఈ సమీక్షలోని సాహిత్యం తెలంగాణ జానపద సంప్రదాయాల మార్పు, బంజారా మౌఖిక సాహిత్యం, కోయ మహిళల డిజిటల్ వినియోగం, సాంస్కృతిక ఆచారాల సామాజిక ప్రభావాలు వంటి అంశాలపై ఇప్పటికే పరిశోధనలు ఉన్నాయని చూపిస్తుంది. కాబట్టి పరిశోధనా కొత్తదనాన్ని విస్తృతమైన అంశ ప్రకటనలో కాకుండా, నిర్దిష్ట సమాజం, కుటుంబ సంస్కార గేయాల సమాహారం, భాషా సూచికలు, డిజిటల్ రూపాంతరాల పోలిక, సమాజ అనుమతి ఆధారిత ఆర్కైవింగ్ వంటి అంశాల్లో నిర్మించాలి. భవిష్యత్ పరిశోధనలో స్థానిక భాషా పదాల సరైన లిప్యంతరీకరణ, గేయాల అసలు సందర్భం, మహిళలు మరియు యువత స్వరాలు, డిజిటల్ కంటెంట్ హక్కులు, సమ్మతి, ఆదాయం మరియు ప్రాప్యత వంటి అంశాలు కేంద్రంగా ఉండాలి.

సూచించిన గ్రంథసూచి

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

1. అచంట, హెచ్. బి., & అలీ, ఎ. (2026). సమాచార ప్రసారంలో నూతన యుగం: కోయ గిరిజన సమాజంలోని మహిళల సామాజిక మాధ్యమాల వినియోగం. మ్యాన్‌కైండ్ క్వార్టర్లీ, 66(4), 856–869. DOI: https://doi.org/10.46469/mq.2026.66.4.10

2. భారతి, పి., & విజయలక్ష్మి, పి. (2026). మార్పు చెందుతున్న జానపద సంప్రదాయాలు: తెలంగాణలోని జానపద కళాకారులు మరియు సాంస్కృతిక వారసత్వంపై ఒక జాతి అధ్యయనం. శోధ్‌కోశ్: దృశ్య మరియు ప్రదర్శనా కళల పత్రిక. DOI: https://doi.org/10.29121/shodhkosh.v7.i1s.2026.9091

3. బోస్, సి. (2022). పాత కథలను కొత్త చిత్రాల ద్వారా, కొత్త కథలను పాత చిత్రాల ద్వారా: తెలంగాణలో జాంబవంతుల కథ ప్రదర్శనపై ఒక జాతి అధ్యయనం. టెక్స్ట్ అండ్ పెర్ఫార్మెన్స్ క్వార్టర్లీ, 42(4), 438–459. DOI: https://doi.org/10.1080/10462937.2022.2102674

4. చిరంజీవి, ఎం., & శర్మ, ఆర్. (2026). ప్రతిఘటన మరియు అస్తిత్వ గీతాలు: రాజకీయ సమీకరణ మరియు సాంస్కృతిక స్మృతిలో తెలంగాణ జానపద గేయాల పాత్ర. ఇంటర్నేషనల్ జర్నల్ ఆఫ్ కల్చరల్ స్టడీస్. DOI: https://doi.org/10.1177/13678779261470837

5. గుగులోతు, ఎస్., & కొర్ర, వి. (2025). సాంస్కృతిక నిషేధాలు మరియు మహిళల శ్రేయస్సు: తెలంగాణ గిరిజన సమాజాలపై ఒక అధ్యయనం. ఐఏఎస్ఎస్ఐ క్వార్టర్లీ, 43(4), 922–939. లింక్: https://indianjournals.com/article/iassi-43-4-011

6. కట్నేది, ఎస్. (2023). తెలంగాణలోని లంబాడా గిరిజన తెగపై పట్టణ సంస్కృతి ప్రభావం: ఒక సంక్షిప్త అధ్యయనం. ఇంటర్నేషనల్ జర్నల్ ఫర్ సోషల్ స్టడీస్, 9(3), 7–14. లింక్: https://journals.edupub.org/index.php/ijss/article/view/20364

7. వీరు, బి. (2024). జీవంతమైన పదాలు: తెలంగాణలోని బంజారా సమాజపు మౌఖిక సాహిత్యం. ఇంటర్నేషనల్ జర్నల్ ఆఫ్ రీసెర్చ్, 11(9). లింక్: https://ijrjournal.com/index.php/ijr/article/view/1532

ISSN:3048-5908 Impact Factor: 6.673 (SJIF)

సాహిత్య తరంగిణి

(తెలుగు పరిశోధన పత్రిక)

Indexed in: Google Scholar, Academia, Internet Archives etc.

A Peer-Reviewed Telugu Journal; Volume-3, Issue-4, (Oct/Nov&Dec-2026)

8. వెమిరెడ్డి, వి., & మల్లం, ఎస్. కె. ఆర్. (2025). ప్రతిఘటన మరియు వాణిజ్యీకరణ మధ్య: తెలంగాణ 'ధూంధాం' కళ మరియు సాంస్కృతిక శ్రమ. ఇంటర్నేషనల్ జర్నల్ ఆఫ్ కల్చరల్ స్టడీస్, 28(3), 580–596. DOI: https://doi.org/10.1177/13678779241300343